žemesnes pievas, visas juodas nuo degėsių, todėl vadinamas Degutnyčia. Pasakojama, kad senovėje gyvenvietės vietoje žydas virdavęs degutą.

Gyvenvietės chronologijai ir teritorijai nustatyti ištirti du 6 ir 4 m^2 dydžio plotai ir 11 1 m^2 šurfų. Beveik visame pirmajame plote kultūrinis sluoksnis iki 30 cm suartas, išskyrus PR jo kampą, kur aptiktos židinio liekanos. Čia po armeniu buvo išlikęs 2-3 cm storio tamsiai juodas degėsingas sluoksnis. Jo aplinkoje, 30-40 cm gylyje, daugiau kaip 1,5 m skersmens plote, buvo apie 40 apdegusių nedidelių (8x10, 8x13, 10x11 cm) akmenų. Tiriant biolokaciniu metodu (E.Prascevičius) nustatyta, kad į tirtą plotą įeina buvusio pastato kampas. Pastato liekanų neaptikta, tik per 15 m ilgio spėjamo pastato kampo ilgį suardytame sluoksnyje surinkta daugiau kaip 80 apdegusių smulkių akmenų. Nemažai jų buvo ir šalia spėjamo pastato. Antrajame plote kultūrinis sluoksnis iki 30-35 cm taip pat suartas. Jame rasta apdegusių akmenų ir molio gabalėlių. PR ploto kampe, po armeniu, aptiktas maždaug 20x50 cm dydžio ir 1,5-2 cm storio angliukų sluoksnis. Jo aplinkoje 70x90 cm plote buvo apie 20 apdegusių nedidelių (iki 6,5x10, 7x9, 8x9 cm dydžio) akmenų, matyt, židinio liekanų. Sluoksnyje 30 cm gylyje aptikta lipdyto puodo šukė brūkšniuotu paviršiumi, o po akmenimis - 2 šukės, iš kurių viena su grublėtumo žymėmis.

Šurfuose 35 cm gylyje beveik visur kultūrinis sluoksnis suartas, aptikta daug apdegusių akmenų, tinko gabalų, 25x28 cm ploto ir 35 cm gylio po arimu beveik stačiakampio skersinio pjūvio stulpavietė.

Jonas Genys

Žardės gyvenvietės (Klaipėdos r.) tyrinėjimai 1994 metais

1994 m. toliau pratęsti tyrinėjimai Žardės gyvenvietės P gale. 10x10 m dydžio plotas šliejosi prie 1993 m. tyrinėto ploto (žr. ATL 1992 ir 1993 metais. V., 1994. P.43-45) P pusės, t.y. arčiau Smiltelės upelio. Pagal ankstesnius žvalgomuosius tyrinėjimus bei reljefą buvo manoma, kad ši vieta galėtų būti gyvenvietės pakraštys, tačiau 1993 metų tyrinėjimai parodė, kad tai gana intensyviai užstatyta gyvenvietės dalis.

Kultūrinio sluoksnio storis vidutiniškai siekė 1,4-1,5 m duobėse iki 1,6 m nuo dabartinio žemės paviršiaus. Paviršinis sluoksnis iki 40-60 cm gylio,

supiltinis, susidaręs tiesinant Smiltelės vagą. Iš viso pavyko išskirti keturis kultūrinio sluoksnio horizontus, kurių visų charakteringas bruožas - daug medienos liekanų. Jos daugiausia ne pirminėje padėtyje, suplautos pakilusio Smiltelės vandens.

I horizonto paviršius yra 40-60 cm gylyje. Tai 5-5,1 m ilgio ploto dalyje atidengtas plūkto molio lopinys. Jo storis siekia 2,5 cm. Šiam horizontui skiriamos negausios atsitiktinių lentgalių, vytelių, net rąstigalių liekanos, išsimėčiusios įvairiuose ploto kvadratuose.

II horizontas. Visame tyrinėtame plote atidengtas didžiulis kiekis lentgalių, vytelių, pušies žievės lopinėlių, rąstų. R ploto dalyje, daugiausia ŠR kampe, tarp medienos atidengtas paskleistų perdegusių akmenų (matyt, krosnies) plotas.

Preparuotieji medienos fragmentai išsimėtę netvarkingai. Juos sieti su konkrečiomis pastato liekanomis beveik neįmanoma. Aiškesnės dvi medienos orientavimo kryptys. ŠR ploto dalyje lentos bei pusrąsčiai orientuoti V-R kryptimi ir koncentruojasi 1,5-2 m pločio juostoje. Ploto viduryje lentų pagrindinė orientavimo kryptis ŠR-PV. R medienos galas "guli" ant minėto akmenų grindinėlio (krosnies ?). Lentos įvairaus ilgio. Daugiausia tai smulkesni apdegę fragmentai. Ilgiausios siekė iki 2,53 m ilgio, buvo 17-22 cm pločio ir tik apie 1 cm storio. Rąstai įvairaus ilgio, apdegę, apie 16 cm skersmens. Visame plote preparuotas tik vienas įkastas 20x30 cm skersmens, viršuje nudegęs rąstas. Preparuojant lentas, po jomis ir tarp jų buvo gausu suplūkto smėlio, aptikta netaisyklingos formos molio dėmių.

III horizontas atkastas 1,4-1,45 m gylyje. R ploto pakraštyje vėl pasirodė 1-3,3 cm pločio, 1-2 cm storio akmenų grindinėlis. Tarp akmenų yra molio, degėsių, tačiau patys akmenys nėra ryškiau apdegę. Mažiau akmenų ploto PR kampe. Visame plote gausu be sistemos išmėtytų medienos fragmentų. Jie susimaišę su suplautu smėliu. Šiame horizonte gausu medžio vytelių. Nuimant medienos liekanas, ploto centre išsiskyrė ŠR-PV kryptimi orientuota juodžemio dėmė. Jos ilgis apie 8 m, plotis 1,4-3 m. ŠR ploto dalyje, kur rastas didžiausias medienos kiekis, aptiktas ištisinis 180x50-70 cm dydžio pušies žievių sluoksnis. Žievė 5 mm storio. Atrodo, kad tai pastato stogo danga.

IV horizontas išryškėjo jau įžemio fone. Kaip ir antrajame bei trečiajame horizontuose, ŠR kampe aptiktas židinys (ar akmens krosnis), pripildytas

akmenų. Židinys 1,6 m skersmens ir 30 cm gylio, su 80 cm skersmens ir 15 cm gylio prieduobe iš V pusės. Šiame horizonte V ploto dalyje medienos mažiau, bet ploto viduryje aptikta kartelių juosta, orientuota V-R kryptimi. Tai tvoros liekanos, rodančios, kad užstatymas koncentravosi R ploto dalyje, o į V pusę tęsėsi kiemas. Šiam horizontui skiriamas ir vienas stačiakampis (5x14 cm dydžio) tašytas stulpelis. Tai paskutinis stulpelis eilėje, kuri buvo aptikta 1993 m. tyrinėjimų metu.

Tyrinėjimų metu surasta ir užregistruota 100 radinių. Tarp jų vyrauja žiesta keramika. Be to, apatiniajame užstatymo horizonte rastas molinis vertikalių audimo staklių pasvaras, mėlyno stiklo žiedo formos karolio fragmentas. Trečiajam horizontui skiriamos žalvarinė pasaginė segė pastorintais galais bei plokštinė (kryžinė) dobilo lapo pavidalo segė. Šie du tiksliau datuojami radiniai patvirtina III-IV horizontų datavimą II tūkstantmečio pradžia (kartu su šiomis segėmis aptikta žiesta keramika).

Algirdas Girininkas

Reškutėnų piliakalnio tyrinėjimai

Reškutėnų piliakalnis (Švenčionių r., Švenčionėlių seniūn.) yra Reškutėnų kaimo V pakraštyje, 260 m nuo Kretuono ežero R pakrantės, 650 m nuo kelio Švenčionys-Rėkučiai. Reškutėnų gyventojai kalvą, kurioje įrengtas piliakalnis, vadina Galo kalnu.

Piliakalnį 1980 m. aptiko ir žvalgė Kretuono archeologinė ekspedicija. Piliakalnio su priešpiliu ilgis Š-P kryptimi 370 m, plotis R-V kryptimi 100 m. Piliakalnis apaugęs mišku. Jo paviršius iškasinėtas bulviarūsiais, kurių ant piliakalnio priskaičiuota daugiau kaip 235. Antrojo pasaulinio karo metu P piliakalnio šlaite buvo iškasti ilgi apkasai. R piliakalnio šlaitas pažeistas statant ūkinius pastatus, šlaite prasidėjusi erozija, o PV buvo įrengtas smėlio karjeras.

Nuo dabartinio Kretuono ežero vandens lygio piliakalnis iškilęs 12,35 m ir yra $H_{abs.}$ 158,02 m (piliakalnio aukščiausia vieta). Piliakalnio šlaitai (R - 6,5-8 m, Š - 8,5 m ir V - 12,05 m) yra aukšti ir statūs, P - nuožulnus. Piliakalnio aikštelės Š ir P pusės įtvirtintos pylimais. P pylimo ilgis R-V